

بررسی مدل علی رابطه کیفیت زندگی کاری با بیگانگی از کار مدیران با نقش واسطه‌ای احساس کارآمدی در بین مدیران و معاونان مدارس ابتدایی شهر اندیمشک

سعید مشتاقی^۱، حمیده بهاروند^۲

۱- استادیار روان‌شناسی تربیتی، گروه علوم تربیتی، واحد دزفول، دانشگاه آزاد اسلامی، دزفول، ایران.

۲- کارشناسی ارشد علوم تربیتی، واحد دزفول، دانشگاه آزاد اسلامی، دزفول، ایران.

Email: saeed1788@gmail.com

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی مدل علی رابطه کیفیت زندگی کاری با بیگانگی از کار مدیران با نقش واسطه‌ای احساس کارآمدی در بین مدیران و معاونان مدارس ابتدایی شهر اندیمشک انجام شد. در این مطالعه روش تحقیق همبستگی مورد استفاده قرار گرفت. از جامعه مدیران و معاونان ابتدایی تعداد ۹۷ معاون و تعداد ۱۰۰ مدیر جهت جمع‌آوری اطلاعات با استفاده از روش نمونه‌گیری سرشماری انتخاب شد. جهت گردآوری داده‌های پژوهش از پرسشنامه خود بیگانگی شغلی صداقتی فرد (۱۳۸۸)، کیفیت زندگی کاری والتون (QWL) و پرسشنامه خودکارآمدی عمومی (GSES) شرر و همکاران (۱۹۸۲) استفاده شد. اطلاعات بدست آمده با استفاده از روش‌های آمار توصیفی نظیر میانگین، میانه، فراوانی، درصد و ... و روش‌های آمار استنباطی مثل آزمون همبستگی و آزمون بوت استراب جهت بررسی نقش میانجی خودکارآمدی معلمان مورد تحلیل قرار گرفت. نتیجه بدست آمده نشان می‌دهد که بین بیگانگی شغلی و کیفیت زندگی کاری مدیران و معاونان رابطه معناداری وجود دارد و همچنین بین حس خودکارآمدی با کیفیت زندگی کاری رابطه معناداری وجود دارد. نتایج حاصل از آزمون بوت استراب نشان می‌دهد که متغیر احساس کارآمدی عمومی نقش میانجی (غیرمستقیم) در رابطه متغیر کیفیت زندگی کاری (بطور کلی) با میزان احساس بیگانگی از کار مدیران و معاونان مدارس ابتدایی شهر اندیمشک ایفا می‌کند.

کلید واژه‌ها: احساس کارآمدی عمومی، کیفیت زندگی کاری، احساس بیگانگی از کار

مقدمه

از جمله مسایل مهم در سازمان‌های امروزی، کم‌کاری، تمارض، بیزاری از کار و سرانجام ترک خدمت کارکنان می‌باشد. ضرورت دارد مدیران همواره در پی یافتن علت این پدیده‌ها و این که چه عامل‌هایی موجب دل‌سردی و بیگانگی کارکنان نسبت به سازمان می‌شوند، باشند. کوهن^۱ (۱۹۹۸) معتقد است که گسترش ساختارهای سازمانی و فعالیت انسان‌ها در درون آن، بیانگر این حقیقت است که بحران‌های اجتماعی بیشتر در سازمان‌ها ریشه دارد، که یکی از این بحران‌ها بیگانگی از کار^۲ در سازمان است. واژه بیگانگی ترجمه لغت لاتین alienation است. از نظر بوردن و بوریگاد (۱۹۸۰) این واژه در معنای جامعه‌شناختی، جدایی و قطع پیوند میان فرد و دیگران را نشان می‌دهد و از نظر دینی بیگانگی به معنای قطع پیوند میان انسان و خداوند را نشان می‌دهد. تحقیقات متعدد نشان دادند که میان بیگانگی از کار و به مخاطره افتادن ارزش‌های سازمان رابطه وجود دارد (مصطفوی‌راد، ۱۳۸۸). در پژوهشی تونکس و نلسون^۳ (۲۰۰۹)، دریافتند که احساس بی‌قدرتی، انزوا و از دست دادن هویت، در نتیجه بیگانگی از کار حاصل می‌شود و میان

^۱.Kohen

^۲.Work Alienation

^۳.Tonks & Nelson